

Eğitim Fakültesi ile Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının ve Etkili Öğretmen Özelliklerinin İncelenmesi*

The Investigation of the Sensitivity to the Teaching Profession and the Effective Teaching Specialties of Pre-Service Teachers Studying at Education Faculty and Attending Pedagogical Formation Certificate Program

Murat BORAN ** Tuğba YANPAR YELKEN ***

Öz

Bu çalışmanın amacı, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri ile Mersin Üniversitesi Pedagojik Formasyon Sertifika Programında eğitim alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarını ve etkili öğretmenlik özelliklerini belirlemektir. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın evrenini, 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerindeki 671 adet son sınıf öğrencileri ile Mersin Üniversitesi Pedagojik Formasyon Sertifika Programında eğitimine devam eden 677 adet öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklemi ise kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile belirlenmiş, evrenden ulaşılabilen 345'i kadın 150'si erkek olan 495 adet öğretmen adayından oluşmaktadır. SPSS 20 ve LISREL 8.71 istatistik paket programları kullanılarak toplanan veriler üzerindeki uygun istatistiksel analizler yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının mesleki duyarlılıklarının ve etkili öğretmen özelliklerinin oldukça yüksek olduğu ve sadece öğrenim görülen bölümlere göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının cinsiyeti, mezun oldukları lise türleri, anne ve babanın eğitim durumu ve öğretmenlik mesleği tercih sırası ile öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ve etkili öğretmen özellikleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiş; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ile etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif bir korelasyon olduğu ve bu korelasyonun istatistiksel açıdan anlamlı olduğu gözlenmiştir ($r = 0,431, p < 0,01$).

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, etkili öğretmen özellikleri, mesleki duyarlılık.

Abstract

The aim of this study is to determine the sensitivity to the teaching profession and the effective teaching specialties of pre-service teachers who are either studying in the last year in the Faculty of Education or attending the Pedagogical Formation certificate program at Mersin University. In the study, among quantitative research methods, survey method was used. The research sample, which was determined by the method of convenience sampling, consists of 495 pre-service teachers, 345 of

Bu çalışma III. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Araş.Gör., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kayseri-Türkiye, e-posta: muratboran@erciyes.edu.tr

*** Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Mersin-Türkiye, e-posta: tyanpar@mersin.edu.tr

whom were female and 150 of whom were male. After the data was collected, some statistical analyses were performed using SPSS 20 and LISREL 8.71. According to the results, it was determined that pre-service teachers of both Education Faculty and Pedagogical Formation certificate program not only are quite sensitive to the teaching profession but also have highly effective teacher specialties. Also, the only statistically significant difference was observed between some of the departments of the pre-service teachers. No significant relationship was found in the sensitivity to the teaching profession and the effective teaching specialties of pre-service teachers in terms of the gender, high school, education levels of mothers and fathers and the order of preference of the teaching profession. The results also showed that there is a statistically significant positive correlation between the sensitivity to the teaching profession and the effective teaching specialties of pre-service teachers ($r = 0,431$, $p < 0,01$).

Keywords: Teaching profession, effective teaching specialties, professional sensitivity.

GİRİŞ

Eğitimin günümüzdeki belki de en önemli misyonlarından birisi, baş döndürücü hızla meydana gelen değişimlere uyum sağlayabilmek için ihtiyaç duyulan bilgi ve becerilerin bireylere kazandırılmasıdır. 21. yüzyılın küreselleşen dünyasında, bireylerin düşünen, soru soran, araştıran, eleştiren, problem çözebilen, öğrenmeyi öğrenen, gelişime ve yeniliklere açık, kendini sürekli yenileyen, yaratıcı, bilgiyi üretebilen, teknolojiyi etkin kullanabilen, etkili iletişim kurabilen ve takım çalışması yapabilen özelliklere sahip kişiler olması beklenmektedir. Eğitim kurumlarında bireylerin bu özellikleri edinmelerine rehberlik edecek olan öğretmenlerin ise hâlihazırda söz konusu özelliklere sahip nitelikli birer eğitici olmaları gerekmektedir.

Her meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinin de gerektirdiği kendine has belirgin özellikleri vardır (Küçükahmet, 2000). Örneğin, iyi bir öğretmen alanıyla ilgili geniş bilgi birikimine sahip olmanın yanı sıra güncel gelişmeleri takip edebilmeli ve farklı disiplinlerden de yararlanarak derslerinde uygulayabilmelidir. Öğrenme-öğretme sürecinde rahat, özgüvenli ve dikkatini derse yöneltmiş olmalıdır. Bununla birlikte mesleğine karşı duyarlı olmalı ve işini severek icra etmelidir (Özder, Konedralı ve Zeki, 2010). Sınıfta öğrenciler için demokratik ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturabilmelidir. Öğrencilerin görüşlerine saygılı, dengeli ve tutarlı davranışlar sergileyerek öğrencilere rol model olmalı ve öğrencilerin sağlıklı birer kişilik geliştirmelerinde sorumluluk duymalıdır (Şen ve Erişen, 2002).

Bu niteliklere sahip bir öğretmen olabilmek için ise kaliteli bir mesleki eğitim almış olmak, öğrenmiş olduğu teorik bilgileri pratiğe dökebileceği öğretmenlik uygulaması imkânlarına sahip olmak ve mesleğin doğasının gerektirdiği bireysel yetenek ve duyarlı kişilik özelliklerine sahip olmak gerekir (Özder, Konedralı ve Zeki, 2010). Duyarlılık, öğrenilebilen duygusal ve duyuşsal bir özelliktir. Mesleki duyarlılık ise mesleğe olan yatkınlık, ilgi, motivasyon, olumlu tutum ve tatmin olma gibi duyuşsal yapıları içermektedir (Uygun, Şahin ve Okur, 2010). Bir mesleğin değeri, görevin icra edileceği iyi bir ortamın varlığına, getirisine ve emeğin karşılığının alınmasına bağlıdır. Öğretmenlik ise, birçok maddi ve manevi zorlukları olan, sorumluluk ve fedakârlık duygusu gerektiren, kutsal, saygın ve etkili bir meslektir. Maddi ve manevi zorluklarına rağmen öğretmenlik mesleğini seçmesi, bireyin mesleğe karşı ilgili ve duyarlı olduğuna ve olumlu tutum sahibi olduğuna işaret eder ki bu da bireyin mesleki tatminine ve gelişimine büyük katkı sağlar (Çelikköz ve Çetin, 2004). Bu

nedenle, öğretmeye ilgili, istekli, azimli ve yüksek motivasyon sahibi bireyler yani kısaca mesleki duyarlılığı yüksek olan bireyler öğretmen olmalıdır (Uygun, Şahin ve Okur, 2010; Karabacak ve Uzun, 2014).

Duyarlı ve etkili öğretmenler, öğrenme-öğretme sürecinde öğrenciler ile olumlu ilişkiler kurarak onlarda iyi bir izlenim oluşturmaktadırlar (Oktay, 1991). Böylece yetiştirdikleri öğrencilerin ilgi ve motivasyonunu artırarak başarılı olmalarını sağlar; dolayısıyla icra ettiği öğretmenlik mesleğinden haz duyar ve tatmin olur. Bu özelliklere sahip bireylerin öğretmen olmaları ise öğretmen yetiştiren kurumların ve mesleğin kalitesinin artmasına katkı sağlayacak ve böylece ülkenin bütün eğitim kurumları ve eğitim sistemi fayda görecektir.

Tanzimat döneminden bu yana farklı şekillerde gerçekleştirilmeye çalışılan öğretmen yetiştirme 1982 yılında YÖK'ün kurulması ile üniversitelerin Eğitim Enstitüleri ve Eğitim Fakültelerinde yapılmaya başlanmıştır (Akyüz, 2014). Üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirmenin yanı sıra fen-edebiyat fakültelerindeki öğrencilere pedagojik formasyon dersleri verilerek iki farklı şekilde öğretmen yetiştirmeye başlanmıştır (Eraslan ve Çakıcı, 2011). 1982'den günümüze kadar Pedagojik Formasyon Sertifika Programının birçok kez açılıp kapatılmasına karar veren YÖK en son 2014'de Pedagojik Formasyon Eğitim Sertifika Programlarıyla İlgili Usul ve Esasları geliştirmiş ve 2015'te güncellemiştir (Yükseköğretim Kurulu, 2015). Buna göre pedagojik formasyon eğitimi sertifika programlarına başvuran ve başarılı olan eğitim fakültesi dışındaki lisans programlarının öğrenci ve mezunları öğretmenlik için başvuruda bulunabilmektedirler. Bu iki farklı öğretmen yetiştirme uygulaması sonucunda mesleğe kazandırılacak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özellikleri ne düzeyde taşıdığı ve birbirinden farklılaşarak farklılaşmadığı ise kestirilememektedir. Bu düşünceden yola çıkarak yapılan bu çalışma iki farklı programda yer alan öğretmen adaylarının mesleki etkililiklerinin ve duyarlılıklarının bakımından kıyaslanmasına odaklanmaktadır. İşte bütün bunlar, eğitimcilerin yani öğretmenlerin mesleki etkililiklerinin ve duyarlılıklarının en üst düzeyde olmasına bağlıdır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Mesleki etkililiğe ve duyarlılığa vurgu yapan bu çalışmada, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri ile Mersin Üniversitesi Pedagojik Formasyon Sertifika Programına kayıtlı öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarının ve etkili öğretmenlik özelliklerinin, kendi görüşleri doğrultusunda belirlenmesi ve betimsel olarak incelenmesi amaçlanmıştır. İki farklı öğretmen yetiştirme uygulaması sonucunda mesleğe kazandırılacak öğretmen adaylarının icra edecekleri mesleklerine olan duyarlılıklarının ve mesleklerini icra etmedeki etkililiklerinin tespiti, bu iki farklı programdan mezun olacak öğretmen adaylarının birbirleriyle ne kadar benzerlik veya farklılık gösterdiğini ortaya koyacaktır. Bununla beraber, çalışma kapsamında elde edilecek bilgi ve bulguların öğretmen adaylarına öz farkındalık kazandıracak geri bildirim sağlamanın yanı sıra eğitim süreçleri boyunca almakta oldukları mesleki eğitimden faydalanma düzeylerinin de artmasını sağlayacaktır. Dolayısıyla daha nitelikli öğretmenlerin mesleğe kazandırılması sağlanacaktır.

Araştırmanın Problemleri

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen aşağıdaki alt problemlere yanıtlar aranmıştır.

1. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri ile Pedagojik Formasyon Sertifika Programına kayıtlı öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ve etkili öğretmenlik özelliklerine sahip olma düzeyleri nasıldır?
2. Öğretmen adaylarının etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri cinsiyete, programa, okumakta/mezun oldukları bölümlere, okumakta/mezun oldukları bölümleri tercih etme sırasına, mezun oldukları lise türüne, anne ve babalarının eğitimine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları cinsiyete, programa, okumakta/mezun oldukları bölümlere, okumakta/mezun oldukları bölümleri tercih etme sırasına, mezun oldukları lise türüne, anne ve babalarının eğitimine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ile etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sınırlılıklar

Bu araştırma Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören son sınıf öğrencileri ile Mersin Üniversitesi Pedagojik Formasyon Sertifika Programına kayıtlı öğrenciler ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımı olan tarama modelinde yapılmış betimsel bir çalışmadır (Karasar, 2006). Bu çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarına ve etkili öğretmenlik özelliklerine sahip olma düzeylerine ilişkin görüşleri ölçekler yoluyla toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini, 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerindeki 671 adet son sınıf öğrencileri ile Mersin Üniversitesi Pedagojik Formasyon Sertifika Programında eğitimine devam eden 677 adet öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklem ise bu evrenden ulaşılabilen 495 adet öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışma grubunun demografik özellikleri aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Kadın	345	69,7
Erkek	150	30,3
Toplam	495	100,0

Araştırma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının 345'i kadın iken 150'sinin erkek olduğu Tablo 1'de görülmektedir. Tablo 2'de ise öğretmen adaylarının %38'si olan 188'inin Eğitim

fakültesinde okumakta olan son sınıf öğrencisi olduğunu, %62'si olan 307'sinin ise farklı fakültelerde okumakta veya mezun olan ve Eğitim fakültesindeki pedagojik formasyon sertifika programında kayıtlı öğrenci olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Çalışma Grubunun Programa Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Pedagojik Formasyon	307	62,0
Eğitim Fakültesi	188	38,0
Toplam	495	100,0

Tablo 3'te ise öğretmen adaylarının okumakta veya mezun oldukları bölümlere yer verilmiştir. Kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanıldığı için bölümler arasında örneklem sayısınınca farklılıklar mevcuttur. Buna göre en fazla katılımcı İngilizce Öğretmenliği (n=62) bölümünden, en az katılımcı ise PF Fizik (n=13) bölümündendir.

Tablo 3. Çalışma Grubunun Bölüme Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
PF Görsel Sanatlar	30	6,1
PF Biyoloji	15	3,0
PF İngiliz Dilbilimi	31	6,3
PF Tarih	25	5,1
PF Kimya	29	5,9
PF Türk Dili Ve Edebiyatı	55	11,1
PF Fizik	13	2,6
PF Kuyumculuk	17	3,4
PF Matematik	60	12,1
PF Felsefe	32	6,5
Sınıf Öğrt.	37	7,5
Matematik Öğrt.	31	6,3
İngilizce Öğrt.	62	12,5
Türkçe Öğrt.	44	8,9
Fen Bilgisi Öğrt.	14	2,8
Toplam	495	100,0

Tablo 4'te gösterildiği üzere, örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu (%59,4) genel liselerden mezundur.

Tablo 4. Çalışma Grubunun Lise Türüne Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Genel Lise	294	59,4
Anadolu Lisesi	103	20,8
Yabancı Dil Ağırlıklı	40	8,1
Anadolu Öğretmen	24	4,8
Meslek Lisesi	19	3,8
Diğer	15	3,0
Toplam	495	100,0

Tablo 5'teki öğretmen adaylarının anne eğitim düzeyleri incelendiğinde, %39,4'ünün yani 195'inin ilkökul mezunu, %4,8'inin yani 24'ünün ise fakülte/yüksekökul mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Çalışma Grubunun Anne Eğitimine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Okur-Yazar Değil	89	18,0
Okur-Yazar	52	10,5
İlkökul	195	39,4
Ortaökul	59	11,9
Lise	76	15,4
Fakülte/Yüksekökul	24	4,8
Toplam	495	100,0

Tablo 6'daki öğretmen adaylarının baba eğitim düzeyleri incelendiğinde, %33,9'unun yani 168'inin ilkökul mezunu, %12,1'inin yani 63'ünün ise fakülte/yüksekökul mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Çalışma Grubunun Baba Eğitimine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Okur-Yazar Değil	21	4,2
Okur-Yazar	48	9,7
İlkökul	168	33,9
Ortaökul	77	15,6
Lise	118	23,8
Fakülte/Yüksekökul	63	12,1
Toplam	495	100,0

Öğretmen adaylarının okumakta veya mezun oldukları bölümleri tercih etme sıraları incelendiğinde, %72'sinin yani 259'unun bölümlerini ilk beş sırada tercih ettikleri, %2,8'inin yani 14'ünün ise yirmi ve sonrasında tercih ettikleri Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7. Çalışma Grubunun Tercih Sırasına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
1-5	359	72,5
6-10	69	13,9
11-15	26	5,3
16-20	27	5,5
+20	14	2,8
Toplam	495	100,0

Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki adet hazır ölçek kullanılmıştır. İlk ölçek, Şen ve Erişen (2002) tarafından geliştirilen ve Cronbach alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0,96 olan “Etkili Öğretmen Özellikleri Ölçeği (E.Ö.Ö.Ö.)”dir. Diğer ölçek ise Uygun, Şahin ve Okur (2010) tarafından geliştirilen ve Cronbach alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0,88 olan “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği (Ö.M.Y.D.Ö.)”dir. Ayrıca öğretmen adaylarının bazı demografik özelliklerinin de belirlenmesi amacıyla 7 maddelik kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

İşlem

Yukarıda geçerliği ve güvenirliği belirlenmiş olan iki ölçek, 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinde sınıf ortamında uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından ders veren öğretim görevlilerinden uygulama için izin ve randevu alınmış, belirlenen saat ve sınıflarda öğretmen adaylarına araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü olanlardan veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeklerden elde edilen verilerin analizlerine geçilmeden önce veri setlerinin yapılacak parametrik testlere uygunluğu incelenmiştir. Bu doğrultuda veri setlerindeki kayıp (17 adet) ve uç değerler (25 adet) (outliers) belirlenmiş ve yapılacak analizlerden daha sağlıklı sonuçlar elde etmek için veri setinden çıkarılmıştır. Ardından normallik koşullarının sağlanması amacıyla veri setleri için merkezi eğilim ölçüleri, çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmış ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Uygulamadan Elde Edilen Veri Setlerinin Betimsel İstatistikleri

	Art.Ort.	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Maks.
E.Ö.Ö.Ö.	398.85	44.38	-.39	-.44	285	475
Ö.M.Y.D.Ö.	73,62	6,77	-0,41	-0,48	55	85

N=495

Tablo 8’de görüldüğü üzere, çarpıklık ve basıklık değerlerinin 0 ile -/+1 arasında olması dağılımın normalliğine işaret etmektedir (Rosenthal ve Rosnow, 2008). Ölçeklerden elde edilen verilerin geçerliği ve güvenilirliğinin tespiti için LISREL 8.7 istatistik paket programı kullanılarak Doğrulayıcı Faktör Analizleri ve Cronbach alfa iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeğinin 17 maddeden oluşan üç faktörlü yapısının geçerliğini değerlendirmek için yapılan DFA sonucunda elde edilen uyum indekslerinin kabul sınırları arasında yer alması ($X^2/sd = 2,734$, $RMSEA=0.059$, $GFI=0.93$, $AGFI=0.91$, $CFI= 0.96$, $NNFI=0.96$)(Bartholomew, Knott & Moustaki, 2011; Brown, 2006; Thompson, 2004) model veri uyumunun sağlandığını ve ölçeğin üç faktörlü yapısının geçerli bir model olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde Etkili Öğretmen Özellikleri Ölçeğinin 95 maddeden oluşan dokuz faktörlü yapısının geçerliğini değerlendirmek için yapılan DFA

sonucunda elde edilen uyum indekslerinin kabul sınırları arasında yer alması ($\chi^2/sd = 2,734$, RMSEA=0.056, CFI= 0.98, GFI=0.68, AGFI=0.66, NFI=0.97)(Bartholomew, Knott & Moustaki, 2011; Brown, 2006; Thompson, 2004) model veri uyumunun sağlandığını ve ölçeğin dokuz faktörlü yapısının geçerli bir model olduğunu ortaya koymuştur. Kullanılan ölçeklerin Cronbach alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayıları hesaplanarak Tablo 9'da gösterilmiştir. Bulunan katsayılar, her iki ölçeğin de yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir (Özdamar, 2004).

Tablo 9. Ölçeklerin Cronbach alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayıları

	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
E.Ö.Ö.Ö.	0,982	95
Ö.M.Y.D.Ö.	0,827	17

Elde edilen verilerde SPSS 20 istatistik paket programı kullanılarak;

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin istatistiklerde frekans (f) ve yüzde (%),
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarının ve etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeylerinin cinsiyet ve fakültelerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Bağımsız Grup t Testi,
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarının ve etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeylerinin okumakta/mezun oldukları bölümlere, mezun olunan lise türlerine, anne ve babanın eğitim durumlarına ve öğretmenlik mesleğini/lisans bölümlerini tercih etme sıralarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla da Tek Yönlü ANOVA,
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ile etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson çarpım momentler korelasyon analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak örneklem grubun aritmetik ortalamalarına, standart sapmalarına, farklılıklara ait t testine ve gruplar arası varyans analizine yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeylerine ve öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarına ilişkin betimsel istatistikleri Tablo 10'da belirtilmiştir.

Tablo 10. Ölçeklerden Alınan Toplam Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	Min.	Maks.	Ortalama	Ss
E.Ö.Ö.Ö. Toplam Puan	495	285,00	475,00	398,85	44,38
Ö.M.Y.D.Ö. Toplam Puan	495	55,00	85,00	73,62	6,78

Tablo 10'a göre, öğretmen adaylarının Etkili Öğretmen Özellikleri Ölçeği'nden aldıkları minimum puan 285 ve maksimum puan 475 iken, toplam puanlarının ortalaması 398,85'tir. Bu puanlar, öğretmen adaylarının oldukça etkili öğretmenlik özelliklerine sahip olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği'nden aldıkları minimum puan 55, maksimum puan 85 ve toplam puanlarının ortalaması ise 73,62'dir. Bu ise öğretmen adaylarının mesleklerine olan duyarlılıklarının oldukça yüksek seviyede olduğunu göstermektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeylerinin cinsiyet ve programa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Bağımsız Grup t Testi yapılmış ve elde edilen istatistikler Tablo 11 ve 12'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Etkili Öğretmen Özelliklerine Sahip Olma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	sd	t	p
Kadın	345	397,2406	43,9974	493	-1,226	0,221
Erkek	150	402,5600	45,1715			

Tablo 11'de görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t(493) = -1,226$, $p > 0,05$]. Erkek öğrencilerin görüşleri ($X_{ort}=402,56$) ile kadın öğrencilerin görüşleri ($X_{ort}=397,24$) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Etkili Öğretmen Özelliklerine Sahip Olma Düzeylerinin Program Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Program	N	Ortalama	Ss	sd	t	p
Pedagojik Formasyon	307	395,86	44,1355	493	-1,920	0,055
Eğitim Fakültesi	188	403,73	44,4574			

Tablo 12’de görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri programa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t(493) = 1,920, p > 0,05$]. Eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşleri ($X_{ort} = 403,73$) ile pedagojik formasyon öğrencilerinin görüşleri ($X_{ort} = 395,86$) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Öğretmen adaylarının etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeylerinin okumakta/mezun oldukları bölümlere, mezun olunan lise türlerine, anne ve babanın eğitim durumları ve lisans bölümlerini tercih etme sıralarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla da Tek Yönlü ANOVA testi yapılmış ve elde edilen istatistikler Tablo 13, 14, 15, 16 ve 17’de gösterilmiştir.

Tablo 13. Öğretmen Adaylarının Etkili Öğretmen Özelliklerine Sahip Olma Düzeylerinin Bölümlere Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Farklılık
Gruplar Arası	91648,50	15	6109,90			İng.Öğrt.-PFKimya İng.Öğrt.-PFTürk D.E.
Grup içi	881243,73	479	1839,76	3,321	0,000	İng.Öğrt.-PFMatematik İng.Öğrt.-PFfelsefe
Toplam	972892,23	494				İng.Öğrt.-MatematikÖğrt.

Tablo 13’deki analiz sonuçları, öğretmen adaylarının Etkili Öğretmen Özellikleri Ölçeği’nden aldıkları puanlarında, okumakta oldukları bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($F_{15-479} = 3,321, p < 0,05$). Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının Etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri, okunulan bölüme bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Bölümler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla varyansları homojen ancak örneklem büyüklükleri arasındaki farkın büyük olduğu durumlarda kullanılan Hochberg’s GT2 testi yapılmıştır (Field, 2009). Hochberg’s GT2 Post-Hoc testin sonucuna göre, İngilizce Öğretmenliği bölümündeki öğrencilerinin etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri ($X = 425,73$) ile PF Türk Dili ve Edebiyatı ($X = 397,51$), PF Felsefe ($388,19$), PF Kimya ($X = 384,41$), Matematik Öğretmenliği ($X = 383,42$) ve PF Matematik ($X = 383,07$) bölümlerindeki öğrencilerinin görüşleri arasında İngilizce Öğretmenliği bölümünün lehine bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının Etkili Öğretmen Özelliklerine Sahip Olma Düzeylerinin Tercih Sırasına Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	7773,24	4	1943,31		
Grup içi	965118,99	490	1969,63	0,987	0,414
Toplam	972892,23	494			

Tablo 14'teki analiz sonuçları, öğretmen adaylarının Etkili Öğretmen Özellikleri Ölçeği'nden aldıkları puanlarında, okumakta/mezun oldukları bölümleri tercih etme sıralarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($F_{4-490}=0,987, p>0,05$).

Tablo 15. Öğretmen Adaylarının Etkili Öğretmen Özelliklerine Sahip Olma Düzeylerinin Lise Türüne Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	23510,69	8	2938,84		
Grup içi	949381,55	486	1953,46	1,504	0,153
Toplam	972892,23	494			

Tablo 15'teki analiz sonuçları, öğretmen adaylarının Etkili Öğretmen Özellikleri Ölçeği'nden aldıkları puanlarında, mezun oldukları lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($F_{8-486}=1,504, p>0,05$).

Tablo 16. Öğretmen Adaylarının Etkili Öğretmen Özelliklerine Sahip Olma Düzeylerinin Anne Eğitimine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	9996,26	5	1999,25		
Grup içi	962895,98	489	1969,11	1,015	0,408
Toplam	972892,23	494			

Tablo 16'daki analiz sonuçları, öğretmen adaylarının Etkili Öğretmen Özellikleri Ölçeği'nden aldıkları puanları ile annelerinin eğitimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir ($F_{5-489}=1,015, p>0,05$).

Tablo 17. Öğretmen Adaylarının Etkili Öğretmen Özelliklerine Sahip Olma Düzeylerinin Baba Eğitimine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	13067,84	6	2177,97		
Grup içi	959824,39	488	1966,85	1,107	0,357
Toplam	972892,23	494			

Tablo 17'deki analiz sonuçları, öğretmen adaylarının Etkili Öğretmen Özellikleri Ölçeği'nden aldıkları puanları ile babalarının eğitimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir ($F_{6-488}=1,107, p>0,05$).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarının cinsiyet ve fakültelerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Bağımsız Grup t Testi yapılmış ve elde edilen istatistikler Tablo 18 ve 19'da gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	sd	t	p
Kadın	345	74,10	6,497	256,335	2,282	0,023
Erkek	150	72,52	7,293			

Tablo 18'de görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(256,335)=2,282$, $p<0,05$]. Kadın öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ($X_{ort}=74,10$), erkek öğrencilere göre ($X_{ort}=72,52$) daha olumludur.

Tablo 19. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Program Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Program	N	Ortalama	Ss	sd	t	p
Pedagojik Formasyon	307	73,66	6,773	493	0,167	0,868
Eğitim Fakültesi	188	73,55	6,807			

Tablo 19'da görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları programa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t(493)=0,167$, $p>0,05$]. Eğitim fakültesi öğrencilerinin duyarlılıkları ($X_{ort}=73,55$) ile pedagojik formasyon öğrencilerinin duyarlılıkları ($X_{ort}=73,66$) neredeyse aynıdır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarının okumakta/mezun oldukları bölümlere, mezun olunan lise türlerine, anne ve babanın eğitim durumları ve lisans bölümlerini tercih etme sıralarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla da Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmış ve elde edilen istatistikler Tablo 20, 21, 22, 23 ve 24'te gösterilmiştir.

Tablo 20. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Bölümlere Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Farklılık
Gruplar Arası	1774,47	15	118,30			MatematikÖğrt.-İng.Öğrt.
Grup içi	20930,36	479	43,70	2,707	0,001	MatematikÖğrt.-PFTarih
Toplam	22704,84	494				MatematikÖğrt.- TürkçeÖğrt.

Tablo 20'deki analiz sonuçları, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıkları Ölçeği'nden aldıkları puanlarında, okumakta oldukları bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir (F15-479=2,707, p<0,05). Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıkları, okunulan bölüme bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Bölümler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla varyansları homojen ancak örneklem büyüklükleri arasındaki farkın büyük olduğu durumlarda kullanılan Hochberg's GT2 testi yapılmıştır (Field, 2009). Hochberg's GT2 Post-Hoc testin sonucuna göre, Matematik Öğretmenliği bölümündeki öğrencilerinin duyarlılıkları (X=69,03) ile PF Tarih (X=76,36), İngilizce Öğretmenliği (X=75,81) ve Türkçe Öğretmenliği (X=75,07) bölümlerindeki öğrencilerinin duyarlılıkları arasında Matematik Öğretmenliği bölümünün aleyhine bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 21. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Tercih Sırasına Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	187,58	4	46,89		
Grup içi	22517,26	490	45,95	1,020	0,396
Toplam	22704,84	494			

Tablo 21'deki analiz sonuçları, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıkları Ölçeği'nden aldıkları puanlarında, okumakta/mezun oldukları bölümleri tercih etme sıralarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir (F4-490=1,020, p>0,05).

Tablo 22. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Lise Türüne Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	358,82	8	44,85		
Grup içi	22346,01	486	45,98	0,976	0,454
Toplam	22704,84	494			

Tablo 22'deki analiz sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıkları Ölçeği'nden aldıkları puanları, mezun oldukları lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F_{8-486}=0,976$, $p>0,05$).

Tablo 23. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Anne Eğitimine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	203,07	5	40,61		
Grup içi	22501,77	489	46,02	0,883	0,492
Toplam	22704,84	494			

Tablo 23'teki analiz sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıkları Ölçeği'nden aldıkları puanları ile annelerinin eğitimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($F_{5-489}=0,883$, $p>0,05$).

Tablo 24. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Baba Eğitimine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	310,61	6	51,77		
Grup içi	22394,23	488	45,89	1,128	0,345
Toplam	22704,84	494			

Tablo 24'teki analiz sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıkları Ölçeği'nden aldıkları puanları ile babalarının eğitimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($F_{6-488}=1,128$, $p>0,05$).

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ile etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson çarpım momentler korelasyon analizi yapılmış ve elde edilen istatistikler Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25: Etkili Öğretmen Özellikleri ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Arasındaki Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Analizi Sonuçları

		Ö.M.Y.D.Ö. Toplam Puan
	r	0,431
E.Ö.Ö.Ö. Toplam Puan	p	0,000
	n	495

Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ile etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif bir korelasyon olduğu ve bu korelasyonun istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu görülmektedir ($r = 0,431$, $p < 0,01$). Buna göre öğretmen adayının mesleğe yönelik duyarlılığı arttıkça sahip olduğunu düşündüğü etkili öğretmen özelliklerinin de arttığı söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada öğretmen adaylarının mesleki duyarlılıklarının ve etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeylerinin oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulguya paralel olarak, Uygun (2008) da yaptığı çalışmada tezsiz yüksek lisans programlarına kayıtlı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yüksek duyarlılığa sahip olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Karabacak ve Uzun (2014) yaptığı çalışmada, lisans düzeyindeki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik oldukça duyarlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Uygun'un (2016) çalışma sonucuna paralel olarak, gerek eğitim fakültesindeki gerekse sertifika programındaki öğretmen adaylarının kendilerini etkili ve mesleğine duyarlı birer öğretmen olarak görmesi ve bu bakımdan birbirlerinden istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaması, öğretmenlik mesleğine uygun yapıda bireylerin seçilip yetiştirildiğine işaret etmektedir. Öğretmenlik mesleğine uygun karakterdeki kişilerin seçilip yetiştirilmesi, istenilen nitelikteki öğretmenlerin mesleğe kazandırılmasını sağlayacak ve dolayısıyla eğitim kurumlarının da niteliğini arttıracaktır (Kavcar, 1999).

Bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarının ve etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeylerinin yalnızca öğrenim görülen bölümlere göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgu Eraslan ve Çakıcı'nın (2011) çalışmasında pedagojik formasyon öğrencilerinin öğrenim gördüğü/mezun olduğu bölüme göre, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklılaştığı yönünde elde ettiği bulguya benzerlik göstermektedir. İngilizce Öğretmenliği bölümündeki öğrencilerinin etkili öğretmen özelliklerine yönelik görüşlerinin, PF Türk Dili ve Edebiyatı, PF Felsefe, PF Kimya, Matematik Öğretmenliği ve PF Matematik bölümlerindeki öğrencilerinin görüşlerinden istatistiksel olarak farklılaştığı ve belirtilen bölümlere kıyasla daha etkili öğretmen oldukları görüşünde oldukları bulunmuştur. Bu farklılığın, dil öğretimi alanının doğasından veya İngilizce öğretmen adaylarının almış oldukları mesleki derslerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yapılan analizler sonucunda, Matematik Öğretmenliği bölümündeki öğrencilerinin duyarlılıklarının, PF Tarih, İngilizce Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerindeki öğrencilerinin duyarlılıklarından istatistiksel olarak farklılaştığı ve belirtilen bölümlere kıyasla daha az duyarlılığa sahip oldukları tespit edilmiştir. Alan yazında bu bulguya benzer veya aksi bir durum rastlanmadığından tespit edilen bu farklılığa neden olabilecek faktörlerin daha derinlemesine incelenerek belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının cinsiyeti, mezun oldukları lise türleri, anne ve babanın eğitim durumu, öğretmenlik mesleği tercih sırası ile öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ve etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir. Cinsiyet ile öğretmenlik mesleğine olan tutumlar arasında bir ilişkinin bulunduğunu ortaya koyan çalışmalara (Akkaya, 2009; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Coultas ve Lewin, 2002; Karabacak ve Uzun, 2014; Soran, Demirci ve Atay, 1996;) rağmen bu

araştırmada öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin duyarlılıkları ve etkili öğretmen özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bununla beraber, bu bulgu Uygun'un (2008) kadın ve erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin duyarlılıkları arasında anlamlı bir farkın bulunmadığını ortaya koyduğu çalışmasının sonucuna paralellik göstermektedir. Öğretmenliği ilk sıralarda tercih eden öğretmen adayları ile 10. tercihinden sonra tercih eden öğretmen adayları arasında mesleki duyarlılık konusunda anlamlı farklar olduğunu tespit eden Karabacak ve Uzun'un (2014) bulgularının aksine bu çalışmada öğretmen adaylarının mesleği tercih etme sıralarının sahip oldukları duyarlılık ve etkililiklerinde anlamlı farklılara yol açan bir faktör olmadığı görülmüştür. Buna gerekçe olarak öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme süreci boyunca aldıkları eğitimler sayesinde öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özellikleri edinebildikleri ve mesleki duyarlılıkları kazanabildikleri söylenebilir. Öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ve etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığına ilişkin bulgu ise Uygun'un (2008) Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla yapmış olduğu çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir.

Son olarak, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları ile etkili öğretmen özelliklerine sahip olma düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkinin ($r = 0,431$, $p < 0,01$) bulunması ise, öğretmen adayının mesleğe yönelik duyarlılığı arttıkça sahip olduğunu düşündüğü etkili öğretmen özelliklerinin de paralel bir şekilde arttığı söylenebilir. Buna dayanarak, mesleğini seven ve duyarlı olan öğretmenlerin, kendilerini kişisel ve profesyonel anlamda geliştirmeye ve dolayısıyla etkili öğretmenlik özelliklerine sahip olmaya daha meyilli olduğu sonucuna varılabilir.

En temel görevi öğrenciye rehberlik ederek öğrenmeyi kolaylaştırmak olan öğretmenler, etkili öğretim yapabilmeleri için öğrencilerin öğrenme stil ve şekillerini iyi bilmenin yanı sıra onların zihinsel, duygusal, sosyal ve kişisel gelişimlerini destekleyecek etkinliklerle dolu öğrenme-öğretme süreçlerini tasarlayıp uygulayabilmelidir. Bu bağlamda, öğrencilerini iyi tanımalı, konu alanına hâkim olmalı, öğrenme ve öğretme stratejileri ile ilgili ilkeleri, yöntemleri ve teknikleri çok iyi bilmeli, çok çeşitli materyal ve malzemeleri kullanarak öğrenmeyi zenginleştirebilmelidir. Bununla birlikte, öğretmenliğin birçok maddi ve manevi zorlukları olan, sorumluluk ve fedakârlık duygusu gerektiren, kutsal, saygın ve etkili bir meslek olduğunun da farkında ve bilincinde olmalıdır. Bu nedenle, öğretmeye ilgili, istekli, azimli ve yüksek motivasyon sahibi bireyler yani kısaca mesleki duyarlılığı yüksek olan bireyler öğretmen olmalıdır.

Bu çalışma Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören son sınıf öğrencileri ile Mersin Üniversitesi Pedagojik Formasyon Sertifika Programına kayıtlı öğrenciler ile sınırlı olduğundan benzer bir çalışma farklı üniversitelerdeki farklı bölümlerden oluşan daha büyük örneklemelerde de gerçekleştirilip sonuçları kıyaslanabilir. Ayrıca ileride yapılacak diğer çalışmalarda ise öğretmen adaylarının etkililikleri ve mesleki duyarlılıkları, içinde buldukları sosyoekonomik düzeyleri gibi farklı değişkenlere göre de incelenip anlamlı ilişkilerin olup olmadığı incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, N. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 35-42.
- Akyüz, Y. (2014) *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2014*, Pegama Yayıncılık, Ankara.
- Bartholomew, D. J., Knott, M., & Moustaki, I. (2011) *Latent Variable Models And Factor Analysis: A Unified Approach*. West Sussex: Wiley.
- Bozdoğan A. E., Aydın, D. ve Yıldırım K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), 83-97.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory Factor Analysis For Applied Research*. New York: Guilford Pres.
- Coultas C. J. ve Lewin M. K. (2002). Who Becomes a Teacher? The Characteristics of Student Teachers in Four Countries. *International Journal of Educational Development*, 22, 243-260.
- Çelikgöz, N. & Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Millî Eğitim Dergisi*, 162, 160-167.
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011) Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427-438.
- Field, A. P. (2009). *Discovering Statistics Using Spss: (and sex and drugs and rock 'n' roll) (Third Edition)*. London: Sage Publications.
- Karabacak, K. & Uzun, E.N. (2014) Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Duyarlılığı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 178-190.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kavcar, C. (1999) "Nitelikli Öğretmen Sorunu". *Eğitimde Yansımalar ve 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu* (25-27 Kasım 1999). Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Araştırma-Geliştirme Merkezi.
- Küçükahmet, L. (2000). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. L. Küçükahmet (Ed.) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Oktay, A. (1991). Değişen Toplumlarda Aile ve Eğitim. *Sosyo-Ekonomik Yönü İle Aile Sempozyumu*. İstanbul.
- Özdamar, K. (2004) *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi - 1*, Eskişehir, 2004, Kaan Kitabevi, 5. Baskı, Sayfa 633.
- Özder, H., Konedralı, G. ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 253-275.
- Rosenthal, R. & Rosnow, R. L. (2008). *Essential Of Behavioral Research (Third Edition)*. Ny: Mcgraw-Hill, Inc.
- Soran, H., Demirci, C. ve Atay, E. (1996). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *II. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu*, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Şen, Ş. ve Erişen Y. (2002). "Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanlarının Etkili Öğretmenlik Özellikleri". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 99-116.
- Thompson, B. (2004). *Exploratory And Confirmatory Factor Analysis*. Washington, Dc: American Psychological Association Pres.
- Uygun, S. (2008). Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümünde Okuyan Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Duyarlılıkları, *Ulusal Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu* (14-17 Mayıs), Çanakkale.
- Uygun, S. (2016). Pedagojik Formasyon ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 17(1), 313-330.
- Uygun, S., Şahin, Ç. ve Okur E. (2010). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği Geliştirme Çalışmaları. *International Symposium On Sustainable Development* (June 8-9 2010), International Burchuniversity, Sarajevo.

Boran M., Yanpar-Yelken, T. / Eğitim Fakültesi ile Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının ve Etkili Öğretmen Özelliklerinin İncelenmesi

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2015) *Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına İlişkin Usul ve Esaslar*. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYR/10279/7052802 adresinden 10.10.2018 erişildi.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In the age of globalization, individuals are expected to be able to think critically and creatively, learn to learn, research and solve problems, be open to development and innovation and be capable of producing information. All these qualities can only be cultivated in individuals through education by efficient teachers who are equipped with these qualifications. Teachers should be able to keep track of contemporary changes and developments related to their field and clarify the issues related to the areas benefiting from the knowledge of different disciplines. In addition, teachers should be good examples to the pre-service teachers by loving their profession and being enthusiastic in learning/teaching activities, and by demonstrating consistent behavior. They should respect the opinions of pre-service teachers and be aware of their responsibility in the pre-service teachers' development of a healthy personality through establishing good relations with them (Şen & Erişen, 2002).

Teaching profession is considered to be a sacred, respected and influential yet materially and spiritually difficult profession which requires a sense of responsibility and self-sacrifice. If one chooses to become a teacher in spite of these difficulties of the profession, it indicates that s/he is concerned about and sensitive to the profession and has a positive attitude towards teaching, which will contribute great to her/his professional satisfaction and individual development. Therefore, those eager, ambitious and highly motivated individuals those with high professional sensitivity must become teachers (Uygun, Şahin & Okur, 2010; Karabacak & Uzun, 2014). Teachers with high sensitivity to the teaching profession and effective teaching specialties will contribute to increasing the quality of the profession and teacher training institutions, and consequently the whole education system of the country will benefit a lot. This mainly depends on how high the teachers' levels of their effectiveness and sensitivity toward their profession are.

This study aims to determine the sensitivity to the teaching profession and the effective teaching specialties of pre-service teachers who are either studying in the last year in the Faculty of Education or attending the Pedagogical Formation certificate program at Mersin University. Answers were sought to the following research questions in line with the aim of the research.

1. What are the sensitivity to the teaching profession and the effective teaching specialties of pre-service teachers who are either studying in the last year in the Faculty of Education or attending the Pedagogical Formation certificate program at Mersin University like?
2. Do the pre-service teachers' opinions about their effective teaching specialties show a statistically significant difference in terms of their gender, program, departments, preference order of their departments, high school, parents' education?
3. Do the pre-service teachers' opinions about their sensitivity to the teaching profession show a statistically significant difference in terms of their gender, program, departments, preference order of their departments, high school, parents' education?
4. Is there a statistically significant relationship between pre-service teachers' opinions about their effective teaching specialties and their sensitivity towards the teaching profession?

Method

This study was carried out in survey model in which events, individuals or objects of the research are to be defined as they are in their own conditions (Karasar, 2006). The participants of this study were determined using 'convenience sampling' method. The universe of the study was 671 pre-service teachers studying in their last year in the Faculty of Education and 677 pre-service teachers attending the Pedagogical Formation certificate program at Mersin University in the spring semester of the academic year 2014-2015. The sample of the study consists of 495 pre-service teachers, 345 of whom were female and 150 of whom were male. Also 188 of pre-service teachers were studying in their last year in the Faculty of Education and 307 of them were registered pre-service teachers the Pedagogical Formation certificate program at Mersin University.

Two scales were used as data collection tools. The first one is "Effective Teaching Specialties Scale" developed by Şen & Erişen (2002) and the other is "Sensitivity Scale for Teaching Profession" developed by Uygun, Şahin & Okur (2010). Cronbach alpha coefficients of the scales are calculated and shown in Table 1 which indicates that they are both highly reliable scales (Özdamar, 2004).

Table 1. Cronbach Alpha Reliability Coefficients Of The Scales

	Cronbach's Alpha	Number of items
Effective Teaching Specialties Scale	0,982	95
Sensitivity Scale for Teaching Profession	0,827	17

In addition, a 7-item form of personal information is added to determine the demographic characteristics of pre-service teachers.

Results and Discussion

The study indicated that pre-service teachers had quite high sensitivity to the teaching profession and effective teaching specialties, and showed statistically significant differences in only departments among the pre-service teachers. It was found that the opinions of the pre-service teachers in English Language Teaching department about their effective teaching specialties differed significantly from the opinions of the pre-service teachers in the departments of PF Turkish Language and Literature, PF Philosophy, PF Chemistry, Elementary Mathematics Teaching and PF Mathematics, and that the pre-service teachers in English Language Teaching department were of the opinion that they were more effective teachers in comparison to the other departments mentioned. The results of the analysis indicated that professional sensitivity of the pre-service teachers in the department of Elementary Mathematics Teaching was significantly lower than those of the pre-service teachers in the departments of PF History, English Language Teaching, Turkish Language Teaching. In addition, it was observed that pre-service teachers' sensitivity to the teaching profession and effective teaching specialties did not differ significantly according to their gender, high schools they graduated from, their parents' levels of education and preference order of their departments.

Last but not the least, the study showed that there existed a moderate positive correlation between pre-service teachers' sensitivity to the teaching profession and effective teaching specialties ($r = 0,431$, $p < 0,01$), which may be interpreted that pre-service teachers' effective teaching specialties increased in parallel with their effective teaching specialties. According to this finding, it can be concluded that teachers who love teaching and are sensitive to their profession are more likely to develop themselves both personally and professionally, and thus have more effective teaching abilities.